

KIELEMME KÄYTÄNTÖ

Toimenpidettä kerrakseen

Keväällä 1959 pakisin Kotikielen Seurassa sanomalehti- ja virastokielemme kuluneesta fraasista *ryhtyä toimenpiteisiin*. Huomautin siitä, että saman asian ajaisi lyhyemmin ja muutenkin paremmin ytimekäs *ryhtyä toimiin*, jota vielä vuosisadanvaihteen sanomalehdissä taajaan käytettiin mutta joka sitten on jäänyt aivan tuon venytetyn nykyvastineensa peittoon. Kuulijoillani ei tuntunut olevan vakavaa muistutettavaa pakinan johdosta; painavimman lisäyksen kai teki tohtori Toivo Vuorela huomauttamalla, että usein koko ilmaus *ryhtyä toim(en)piteis(iin)* on joutavaa jäykkäkielisyyttä, kun tarkoitetaan vain *ryhtymistä* ylimalkaan.

Vuorelan huomautus oli kuulemma palannut erään läsnäolleen mieleen, kun hän puolisen vuotta myöhemmin oli nähnyt suuren helsinkiläislehden kertovan vastapuhjenneen suu- ja sorkkautiepidemian torjunnasta sanasta saanaan seuraavasti:

»Kuten aina taudin esiintyessä (a) *sen tutkimus- ja rajoittamistoimenpiteisiin pyritään ryhtymään mahdollisimman nopeasti*. Eläinlääkintäviranomaiset kutsuttiin lauantaina kiireiseen neuvotteluun ja sen tuloksena lähetettiin tautialueelle eilen joukko eläinlääkäreitä. Lisäksi (b) *ryhdyttiin toimenpiteisiin rokotteen hankkimiseksi* ja tautinäytteet Lappeenrannasta lähetettiin Tanskaan tutkittavaksi. Tiedot Vehkalahden näyttöiden tutkimuksista saadaan luultavasti maanantain kuluessa.

Rokotetta viime yönä

Suomessa on olemassa pieni varasto rokotteita, mutta yleensä ne tilataan taudin puhjettua ulkomailta. Lauantaina (c) *ryhdyttiin nopeasti toimenpiteisiin lisärokotteiden saamiseksi* ja niinpä viime yönä saatiinkin Tanskasta 30 litran erä bivalenttista rokotetta ts. sellaista, joka tehoaa sekä A- että O-tyypin suu- ja sorkkatautiin.

Kaakkois-Suomessa esiintyneet tapaukset ovat yleensä kuuluneet ensinmainittuun ryhmään, joten nytkin (d) *voitaneen rokotustoimenpiteisiin ryhtyä* ennen varsinaisten tutkimustulosten saapumista Tanskasta, kertoi Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen johtaja, prof. V. R.

Pieni motti Vehkalahdella

Suu- ja sorkkataudin saastuttama karja Vehkalahden Ihamaalla lopetettiin perjantaina. Eilen (e) *suoritettiin huolellisia desinfioimistoimenpiteitä* mv. O. S:n tilalla ja toistaiseksi koko talon viisihenkinen perhe joutuu olemaan viikon tai parin ajan eristettynä. Heidän lisäksi »mottiin» ovat joutuneet poliisikonstaapeli A. I. sekä eräs naapurin mies.

Vehkalahdella vallitsee ymmärrettävästi jännittynyt tunnelma, sillä taudin 3—7 vuorokauden itämisajasta j o h t u e n uusia tapauksia saattaa helposti esiintyä. Alueella (f) *on suoritettu joitain tarkistustoimenpiteitä*, mutta ne eivät ole kuitenkaan johtaneet uusien tapausten löytämiseen, kertoi piirieläinlääkäri

K. K. S. Haminasta. Seudun väestölle (g) on korostettu erilaisten varotoimenpiteiden merkitystä. Ainakaan toistaiseksi alueella (h) ei ole ryhdytty rokotustoimenpiteisiin.»

Mainittu lukija oli tuohduksissaan — niin kerrotaan — tarttunut punakynään, alleviivannut kaikki edellä olevan lainauksen kursivoidut kohdat ja varmemmaksi vakuudeksi vielä rengastanut harvennetut kaksi sanaa. Jotta yritys johtaisi tuloksiin, hän oli edelleen tehnyt ehdotuksen siitä, miten samat asiat voitaisiin ilmaista toimenpiteettömästi, lähettänyt leikkeen korjausehdotuksineen asianomaisen lehden päätoimittajalle ja pyytänyt tätä samanlaisten tapausten estämiseksi ryhtymään varotoimiin. Korjausehdotukset kuuluivat olleen seuraavat:

a) Kuten aina taudin esiintyessä, sitä tutkimaan ja sen kulkua rajoittamaan ryhdytään pikimmiten.

b) Lisäksi ryhdyttiin hankkimaan rokotetta.

c) Lauantaina tilattiin nopeasti lisärokotteita.

d) joten nytkin voitaneen rokotukset aloittaa ennen varsinaisten tutkimustulosten saapumista.

e) Mv. O. S:n tilalla desinfioitiin eilen

(paikat, portinpielet, rakennukset?) huolellisesti. (Lukijan lisähuomautus: onpa-han »desinfioimistoimenpiteiden suorittaminen» tähän verrattuna sikäli kätevä ilmaus, että reporteri sen avulla välttää paljastamasta tietämättömyytensä siitä, mitä oikeastaan oli desinfioitu.)

f) Alueella on suoritettu joitakin tarkistuksia.

g) Seudun väestölle on korostettu erilaisten varotoimien (tai: varokeinojen) merkitystä.

h) Ainakaan toistaiseksi alueella ei ole aloitettu rokotuksia.

Parin päivän päästä lukijamme sai päätoimittajalta ystävällisen vastauskirjeen, jossa ilmoitettiin: »'Seurauksena kirjeestänne olen ryhtynyt toimenpiteisiin' ja selittänyt asiaa täällä toimituksessa, joka myös on saanut tutustua huomautuksiinne.» Kirje puhukoon puolestaan. Toivokaamme lopuksi, että muutkin toimitukset ja kaikki maamme virastot noudattavat hyvää esimerkkiä ja ottavat käytäntöön seuraavan kaksiosaisen pysyväämääräyksen:

1. Älköön ryhdyttäkö toimenpiteisiin, ellei se näytä aivan väistämättömältä.

2. Silloinkin kun toimenpiteisiin ryhtyminen näyttää väistämättömältä, väistettäköön se ryhtymällä toimiin.

TERHO ITKONEN